

rostrum

februari .22

ursula complexa?

zie pag 3

redaktie

Frank van den Tempel
Joris Vogelaar
Paul Feldman
A.M.M. van der Horst
L.J. Zimmerman

lay out

Joris Vogelaar

acquisitie

Frank van den Tempel

redactie adres

Jodenbreestraat 23
Amsterdam 1001
Kamer 2167
Tel. 525 - 4120

redactioneel

Na noeste arbeid is hij er dan de tweede ROSTRA van dit seizoen. Er is een kleine verandering gekomen in de samenstelling van de redaktie. Leo Tholen heeft met ingang van het nieuwe jaar zijn functie als redaktielid neergelegd. Wij danken hem voor alles wat hij voor ROSTRA deed, vooral voor de technische adviezen die hij ons gaf voor de ROSTRA in de nieuwe opzet.

Uit de enorme hoeveelheid kopij blijkt, dat onze vraag uit het vorige nummer, of ROSTRA nog wel bestaansrecht heeft, ongegrond is geweest. We kunnen hier eenstemmig ja op antwoorden. Ook is het bijzonder plezierig dat Prof. E. Zahn heeft gereageerd op een ingezonden stuk van het vorige nummer, dat was getiteld: "Marxisme aan de Economische Fakulteit". Dergelijke reacties stellen wij zeer op prijs, want het verlevendigt het blad en het maakt het nóg leesbaarder.

De Redaktie

Zoals bekend is sinds kort de stageverplichting voor het doctoraal-examen komen te vervallen. Dit wil echter allerm minst zeggen dat er een verminderde vraag naar AIESEC-stages in het buitenland zal optreden. Integendeel, meer studenten moeten beseffen wat een unieke gelegenheid AIESEC biedt om ver buiten de grenzen van ons kikkerlandje wetenschappelijke en culturele kennis op te doen. Voor velen waarschijnlijk de laatste kans om er voor een wat langere periode tussenuit te knijpen, alvorens zich levenslang vast te kluisteren aan de mallemolen van het bedrijfsleven.

Om een kleine indruk te geven van wat er allemaal geboden wordt, volgt hier een kort reëlaas van mijn ervaringen in Turkije en Canada. In Istanbul werd mij een kwalitatief uitstekende marketing researchstage bij een zeer grote nederlands-englische margarineonderneming geboden. Tot de faciliteiten van het bedrijf behoorden onder andere het maken van vliegvlagen binnenslands naar de verschillende depots. Behalve de opgedane researchervaringen was het interessant om met de verschillende lagen der bevolking in aanraking te komen en te spreken over de toen recente politieke verschuivingen in het land. Mede hierdoor hebben de misdaden die er heden ten dage van overheidswege worden uitgevoerd op de vrijwel weerloze bevolking een bijzonder relif voor mij gekregen. Na de stage had AIESEC-Turkije een tocht door het land, inclusief een cruise op de Middellandse Zee georganiseerd. Door de schoonheid van het land met zijn ontelbare historische schatten een waarlijk onvergetelijke belevenis.

Mijn tweede stage was in een land dat onder heel andere problemen gebukt gaat, namelijk Quebec. Als ik zeg het "land" Quebec, dan zullen veel Frans-Canadezen dit toejuichen. Vooral nog is het echter nog niet zo ver, hoewel de kansen op afscheiding reëler schijnen dan in Nederland wordt aangenomen. In Montreal werkte ik bij Bell-Canada Telecommunications op de statistiek-afdeling. Deze onderneming weet zijn diensten overigens goedkoper en beter te verrichten dan onze staatsbedrijven der PTT. Eén van de voordelen van deze stage was dat het salaris hoog genoeg was voor een reis naar de Rocky Mountains plus een portemonnaie die voldoende dik was om een collegegeldverhoging van f2000,- mogelijk te maken (aangenomen dat, enz.).

Doktoraalstudent Frits Bosch is slechts één van de vele enthousiaste mensen die een stage bij de AIESEC hebben gelopen.

WAT WIL AIESEC

ECONOMIESTUDENTEN tijdens hun gehele studie in de gelegenheid stellen kennis te maken met het bedrijfsleven door het lopen van stages in het buitenland.

Internationale uitwisseling om hun blik te verruimen, hun aanpassingsvermogen te vergroten, kennis te maken met andere leefwijzen en hun taalbeheersing te verbeteren.

Dit alles om hen een betere indruk te geven van internationale samenwerking, hun horizon te vergroten om zodoende hun intrede in de praktijk in eigen land of in den vreemde gemakkelijker te laten verlopen.

WAT DOET AIESEC

Nederlandse economiestudenten nomineren en uitzenden naar het buitenland om aldaar een stage te lopen.

Via het computeruitwisselingsprogramma wordt getracht aan de eisen van de studenten te voldoen, de voornaamste hiervan zijn het gewenste land en soort bedrijf.

De lokale comité's vangen de buitenlandse studenten op, introduceren hem bij het bedrijf en verzorgen huisvesting en werkvergoeding. Tevens trachten zij door een uitgebreid ontvangstprogramma de buitenlandse student naast zijn werkzaamheden, een indruk te geven van streek of land.

BETAALDE STAGES

AIESEC is de enige studentenorganisatie ter wereld, waarbij zo veel fakulteiten zijn aangesloten. Dat maakt haar uniek.

>>

JK BEN UW NIEUWE STAGEAIRE...

Frits Bosch

AIESEC-stages zijn geen duf vakantiewerk, maar zijn een garantie voor een leerzaam verblijf in het buitenland. Zelf zoiets regelen is slechts voor weinigen weggelegd, maar waarom zoveel problemen, doe het via AIESEC.

AIESEC zorgt voor een stage, werkvergunning, onderdak, een cultureel programma en een vergoeding die, in vergelijking met Nederland, f 550,- per maand bedraagt.

Het enige dat er te doen is, is het invullen van enkele formulieren en het betalen van een bepaald bijzonder laag bedrag.

INFORMATIEGESPREEKKEN BEDRIJFS-
LEVEN, SUMMER SCHOOL TRAINEE-
SHIP PROGRAMS, DISCUSSIE-BE-
EENKOMSTEN, INTERNATIONAL
SEMINARS, BEDRIJFSPELEN

AIESEC organiseert naast de stages nog veel meer, eigenlijk alles waar de student naast de economiestudie interesse voor heeft. In 1972 organiseerde AIESEC-Rotterdam discussiebijeenkomsten, de zogenaamde

"Speak up meetings", tussen studenten, bedrijfsleven, overheid en politici over de "tweehonderd van Mertens" met professor Mokken. In 1973 wil AIESEC-Amsterdam "Speak up meetings" houden over "de macht van multinationale ondernemingen". Op 30 november organiseerde AIESEC-Amsterdam een zogenaamde "Bedrijf - Rijksoverheid - Universiteit - Gedachtenwisseling" (B.R.U.G.), een informatiebijeenkomst voor doctoraalstudenten met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de overheid, die, als potentiële werkgevers van de studenten informatie gaven over de mogelijkheden en moeilijkheden die afgestudeerden tegemoet kunnen zien bij het aanvaarden van een functie. Zo'n B.R.U.G. zal dit jaar nog vaker gehouden worden.

In het buitenland worden door AIESEC talloze congressen, seminars en zogenaamde "Summer School Traineeship Programs" (SSTP) georganiseerd over de interessantste onderwerpen, waar de student tegen sterk gereduceerde kosten aan kan deelnemen. Een SSTP is een combinatie van stages, lezingen, discussies en case studies over een bepaald onderwerp voor studenten uit verschillende landen gedurende twee maanden in de zomer.

AIESEC-Amsterdam organiseert dit jaar een SSTP over "Banking and Insurance". Ook zogenaamde "Business Games" zullen in de toekomst door AIESEC-Nederland georganiseerd worden.

Voor al deze zaken kunt U terecht op ons kantoor. Wij bezitten alle gegevens en foldermateriaal over alle AIESEC-activiteiten in binnen- en buitenland. Er is vast iets voor U bij. Kom eens langs, we zijn er voor.

AIESEC-Amsterdam
Rokin 65-67
Amsterdam
Tel. 22 44 40
Kantooruren: maandag, woensdag en vrijdag van 15.00 tot 17.00 uur.

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES
ETUDIANTS EN SCIENCES ECONOMI-
QUES ET COMMERCIALES

Hein van Sandick

Degenen die volgende zomer een stage willen lopen in het buitenland dienen dit zo spoedig mogelijk op te geven bij het AIESEC-kantoor.

INTERVIEW MET DR. KLANT

door Joris Vogelaar
Frank van den Tempel

ROSTRA: Waarom bent U pas nu gepromoveerd?

KLANT: (lachend) Dat vind ik een gemene vraag. Ik ben niet eerder gepromoveerd, omdat ik er niet eerder mee klaar was. Het is een hobby, die methodologie, waar ik al jaren mee bezig ben. Maar het duurt nogal lang voordat je dat onder de knie hebt en ik heb nog vele andere dingen gedaan in diezelfde tijd.

ROSTRA: Kunt U de stelling van Uw proefschrift: "Als Freud in zijn jeugd Prikkebeen had gelezen, zou er nu een Ursulacomplex bestaan" enigszins nader toelichten?

KLANT: Je kunt gewoon literair-historisch aantonen hoe dat is gegaar. Het is een incestueus geval, een zuster die jaloers is op haar broer.

Het is oorspronkelijk geschreven door de Zwitser Töppfer, die stripverhalen maakte. Hij was tekenaar en schrijver en hij maakte het verhaal in proza net als Toonder dat nu doet.

Het verhaal gaat over Monsieur Cryptogame, die zich schuldig maakte aan bigamie, zij het dan juridisch. Hij had een trouwbelofte afgelegd aan Elvire, maar hij hield eigenlijk meer van vlinders vangen dan van vrouwen en dus ging hij er vandoor, door zijn geliefde achtervolgd, op dezelfde wijze als in Prikkebeen. >>>

Door de heer dr. J.J.Klant, als lector aan deze universiteit verbonden, is onderzoek gedaan naar de logische eigenschappen van economische theorieën. In het bijzonder of zij voldoen aan het falsificatiekriterium van Dopfer. Een van de conclusies is dat algemene economische theorieën zich daarin van natuurwetenschappelijke theorieën onderscheiden dat zij niet of in mindere mate falsifieerbaar zijn.

De promovendus studeerde ekonomie aan de Universiteit van Amsterdam en behaalde het doktoraalexamen in 1955. Hij is directeur-secretaris van de Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam en gewoon lector in de staathuishoudkunde aan deze universiteit. Daarnaast is hij als docent (part-time) verbonden aan het Nederlands Instituut voor het Bank- en Effektenbedrijf en redakteur van Bank- en Effektenbedrijf.

Wij feliciteren de heer Klant met zijn promotie.

De Redactie

Hij ontmoette "la belle provençale" in wier strikken hij verward raakte en die hem, eigenlijk te laat, bekende dat zes kinderen had "d'un premier lit". Dit verhaal van Töppfer heeft veel succes geogst; het is in het Engels vertaald en heet dan Mr. Butterfly. Ook kwam het in handen van een Duitser, de heer Julius Kell en die heeft het bewerkt voor kinderen. De amoureuze avonturen van de held achtte hij niet voor jongeren geschikt en hij heeft er, in overeenstemming met de hypocrisie van zijn tijd, overigens waarschijnlijk zonder het zelf te beseffen, een incest-geval van gemaakt. Hij maakte Elvire tot Zuster Ursula. Later kreeg de Nederlander Gouverneur het werk in handen en die heeft er goede rijmpjes bij gemaakt, zodat het hier enorme populariteit kreeg. Het is eigenlijk de enige vorm van mythologie in Nederland, vergelijkbaar met Oedipus in de Griekse mythologie.

Freud schijnt bezwaar gemaakt te hebben tegen de naamgeving "Oedipuscomplex". Zijn volgelingen spreken ook van een "Elektracomplex", maar als Freud Prikkebeen had gekend, zou hij Ursula ongetwijfeld hebben vermeld, zodat er een goede kans bestaat, dat Elektra voor haar zou hebben moeten wijken.

ROSTRA: Indien daar de mogelijkheid toe bestaat, bent U dan van plan in de toekomst een college te geven over "De logische structuur van economische theorieën"?

KLANT: Over zulke zaken heb ik niets te vertellen, maar ik zou dat erg graag doen.

ROSTRA: Het schijnt dat U, buiten Uw vakgebied, vele functies heeft vervuld en ook nu nog met vele zaken bezig bent en enige publikaties hebt gedaan. Kunt U daar iets meer over vertellen?

KLANT: (hartelijk lachend) Ja, ik ben een erg slecht voorbeeld voor de studenten. Ik heb nl. 39 jaar over mijn studie gedaan, gerekend vanaf het jaar van aankomst tot aan mijn promotie. Voor de oorlog studeerde ik economie; tijdens de bezetting schreef ik een roman die na de oorlog nogal wat succes had. Sedertdien dacht ik, ik ben een schrijver, ik heb niets meer te maken met de economie. Tijdens mijn verblijf in Zuid Afrika ben ik geleidelijk weer in de economie verzeild geraakt, voornamelijk door de methodologische kwestie. Ik zat

toen in een club die we de "philosophers' circle" noemden, in lichtzinnige buien ook wel "wine and shine party". Naar aanleiding van onze gesprekken over wetenschapsfilosofie rees bij mij toen het vermoeden dat de economie geen wetenschap is, reden waarom ik het nuttig achtte mij eerst beter te verdiepen in deze studie en afstudeerde in Amsterdam. Daarna kreeg ik een baan bij een bank, niet omdat ik econoom was, maar omdat ik schrijven kon en daarom geschikt bevonden voor het schrijven van kwartaalberichten. Van de weeromstuit ben ik toen bij de bank weer econoom geworden, maar het probleem van: 'Is de economie wel een wetenschap?' heeft me steeds verontrust en dat was de oorzaak van het schrijven van mijn dissertatie.

ROSTRA: Ook het leven van de scheppende kunstenaar ligt in Uw interessesfeer; het schijnt dat U een theorie hebt ontwikkeld om hun leven wat te verbeteren, zij het dan van de financiële kant. In dit verband halen we de stelling in Uw proefschrift aan: "Het zou in overeenstemming zijn met de gedachte die ten grondslag ligt aan het profijtbeginsel als het rijkssubsidie aan het Fonds voor de Letteren, dat in 1973 f.1,3 miljoen bedraagt, werd verdrievoudigd". Waarom juist verdrievoudigd?

KLANT: Ja, in verband met deze stelling heb ik de volgende filosofie ontwikkeld. Het is natuurlijk een paradox om te zeggen dat het in overeenstemming is met het profijtbeginsel, dat was maar een lokkertje. Er staat ook uitdrukkelijk "in overeenstemming met het profijtbeginsel", een beginsel dat geldt ten aanzien van de heffingen van de overheid. De grondgedachte ervan is dat daardoor een juiste allokatie wordt bevorderd en een efficiënt beheer. Nu vind ik het beheer van talent in onze maatschappij, met name literair talent, niet efficiënt. De auteurs hebben nl. maar gedeeltelijke bescherming door de auteurswet. Het recht op exploitatie van hun werk is daarin aan henzelf voorbehouden maar dat is maar ten dele geregeld. Ze krijgen in de eerste plaats daardoor alleen een vergoeding voor hun werk van de kopers van hun boeken, maar niet van degenen die de boeken lenen uit de bibliotheken. Het aantal uitleningen is nl. onge-

veer even groot als het aantal verkochte boeken. In de tweede plaats komen de auteursinkomsten na overlijden van de auteur, ten goede aan erfgenamen (die hem meestal als de lastige zoon uit de familie hebben beschouwd). En op de derde plaats denk ik aan het indirecte gebruik van boeken. Hiermee bedoel ik dat schrijvers de mensen helpen te leren praten, voelen en zien. Dit is een extern effect zoals wij economen dat noemen. Iedereen zegt tegenwoordig: "Voer voor... (Rostra) psychologen". Dat heeft Harry Mulisch in omloop gebracht. De wijze waarop ik hierin verbetering zou willen brengen is als volgt:

a) subsidies van de overheid ter compensatie van het leenrecht. Dit gebeurt al, maar het bedrag is te klein.

b) Inkomsten die voor de erfgenamen zijn bestemd moeten in het Fonds voor de Letteren worden gestort, maar zolang dat niet kan in verband met de bestaande auteurswet en de Berner Conventie, zou de overheid een subsidie moeten verlenen.

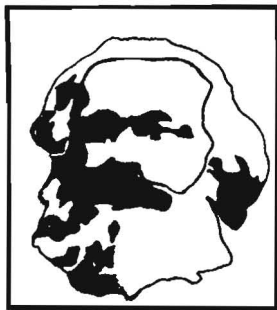
c) Uit hoofde van de z.g. externe effecten zou de overheid nog een bepaald bedrag in het Fonds voor de Letteren moeten storten. Dit wordt ook al gedaan, maar ook dit bedrag is te gering. Uit het Fonds worden uitkeringen gedaan in de vorm van additionele honoraria, stipendia, werkbeurzen e.d.

ROSTRA: Maar waarom zou dit bedrag moeten worden verdrievoudigd?

KLANT: Een auteur ontvangt gemiddeld 80 cent per boek - een boek kost gemiddeld f 10,-; en de gemiddelde royaltie is 8%. Wordt nu voor uitlening een lager bedrag, zeg 50 cent, betaald en als voor het externe gebruik enkele centen per Nederlander wordt betaald, dan kom ik op ongeveer f 4 miljoen, een bedrag dat ca. 3 x het huidige subsidiebedrag is.

benoeming

Bij kon. besluit van 17 okt. jl. is de benoeming bekrachtigd van de heer J.P. van Rossem, tot buitengewoon lector in de administratieve organisatie en controleleer aan de Universiteit van Amsterdam. (vacature ontstaan door benoeming van de heer H.H.J. Nordemann).

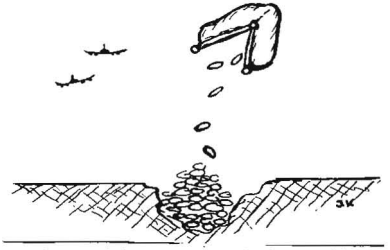

over MARXISME gesproken

Nog niet zo lang geleden werd in een discussie aan de economische faculteit door een groep personen te kennen gegeven dat men behoefte had aan een "alternatieve economie". Hiermee was het marxisme bedoeld. Het marxisme tegenover de "burgerlijke economie" die men aan onze facul-

teit ziet domineren. Sommige mensen zijn van mening dat het de taak van de economische sociologie is om de vooronderstellingen van de burgerlijke economie op de korrel te nemen. Vanuit de economische sociologie zou de aanval moeten komen op de economische wetenschap die de bestaande orde in stand houdt. >>

EKONOMEN VOOR VIETNAM

Eind oktober werd door Jongeren voor Vietnam een grote inzamelingskampanje gehouden onder het motto "Beurzen open, dijken dicht". Deze kampanje was van grote betekenis omdat zij niet zozeer een charitatief doel diende, dan wel een ondersteuning vormde voor het Vietnamese volk, dat zich dapper teweerstelt tegen de Amerikaanse agressie. Aan onze fakulteit toonden vele honderden studenten en tientallen stafleden zich solidair met de strijd van dit dappere volk; de opbrengst van de kollekte en de steunlijsten bedroeg er f 511,04.

Aktiegroep Economen

SEF

Op de algemene ledenvergadering van 17 januari 1973 is het SEF-bestuur uitgebreid met twee leden, te weten Jet van Nieuwenhuis en Harry Niet. Het bestuur deelde mee, dat op 23 en 24 februari de jaarlijkse economistenconferentie zal worden gehouden met als onderwerp "Financiering Milieubeheer". De organisatie berust bij de Economische Faculteitsvereniging Rotterdam.

Bij de SEF bestaan er plannen voor een aantal binnenlandse excursies. Als instellingen en bedrijven die in aanmerking kunnen komen werd o.a. genoemd: Het Parool, De beurs, Hoogovens, Rijksinstituut voor Belastingen, Rijksinstituut voor de Volksgezondheid, Rotterdams Waterleidingbedrijf en Enka-Breda. Studenten die voor één of meer van deze excursies belangstelling hebben, dan wel zelf suggesties willen opperen, worden verzocht zich in verbinding te stellen met de SEF, zodat het bestuur reeds tijdig van tevoren een inzicht krijgt in het te verwachten aantal deelnemers aan elk van deze excursies.

Omdat de benoeming van een commissie voor buitenlandse excursies geen doorgang kon vinden, zal het SEF-bestuur nu zelf trachten een buitenlandse excursie of studiereis op poten te zetten.

ge-
sme
den
kun-
ijs-
stu-
oor
kken.
ellen
ang-
er
zou
zou
Z
o ver
h
aniseren.
T
et echter
n
onder meer goed gevonden.
De pleitbezorgers van het vak
"marxisme" stelden dat dit vak
door een "overtuigde marxist"
moest worden gegeven. Niemand
was van mening dat het ook door
een "niet-marxist" kon worden ge-
geven. Men was zo vriendelijk
hieraan toe te voegen dat ik dat
niet kon beschouwen als een
uitspraak over mijn persoonlijke
kwaliteiten als docent en weten-
schapsman maar als een princi-
piële kwestie. De gevoerde dis-
cussie was op dat moment uiterst
interessant. Toen wij het over
"princiële verschillen van be-
nadering" hadden, heb ik op een
gegeven moment gemeend de vol-
gende conclusie te kunnen trek-
ken: "Voor marxisten is de econ-
omische sociologie een instru-
ment van het marxisme, voor mij
is het marxisme een studie-ob-
ject van de sociologie". Tot mijn
verassing was men het met deze
conclusie eens. Niemand sprak mij
tegen, hetgeen ik ook uitdrukke-
lijk constateerde. We waren op
het punt aangekomen waar de
geesten zich scheiden.

De meesten die zich marxisten
noemen zijn dogmatische marxisten.
Dat wil letterlijk zeggen: gelo-
vigen die op veelomvattende maat-
schappelijke en economische vraag-
stukken reeds antwoorden klaar
hebben. Daar tegenover staat
kritische wetenschap die twijfelt
en niet ophoudt met twijfelen. De
economische sociologie mag dan
niet altijd de goede weg bewande-
len, één ding staat vast: zij is
geen dogmatisch leerstelsel dat
in een eenvoudige theorie aan-
geeft hoe de maatschappij in el-
kaar zit, funktioneert of niet
funktioneert. De sociologie zegt
ook niet door welke laatste oor-
zaak de wereld fundamenteel
wordt verdeeld in strijd en con-
flikt. "Klassenstrijd" moet blij-
ken uit observaties, onderzoe-
kingen en gegevens; het moet
niet gesteld worden als een dog-
ma. Degenen die verwachten of
postuleren dat de sociologie al-
le problemen in de wereld uit
enkele fundamentele gegevens zou
kunnen verklaren teneinde "de"
weg te wijzen naar oplossingen
en naar een beter leven, zullen
aanstands teleurgesteld worden.
Nu bestaat bij zovelen echter
een grote behoefte aan een een-
voudige, volledige en alomvat-
tende theorie van de maatschap-
pij. Het marxisme komt aan deze
behoefte tegemoet. Het beant-
woordt aan de behoefte van hen
die niet kunnen leven met on-
zekere kennis.

Juist in de kritiek op het
apriorisme van Marx, op zijn pre-
missen, met name zijn klassenbe-
grip, heeft de sociologie zich
ontwikkeld als een moderne we-
tenschap. De sociologie is niet
denkbaar zonder Marx. Ondertus-
sen zijn we echter veel verder
dan Marx in zijn tijd. Wanneer
Marx vandaag zou leven, dan zou
hij zelf aan veel van zijn leer-
stellingen niet meer kunnen
vasthouden. Dat hoeft niet erg
te zijn voor zijn volgelingen. In
de moderne sociologie worden
veel vraagstukken "marxistisch"
benaderd. Wat dit precies bete-
kent dat moet men nu maar bestu-
deren bij Dahrendorf, Horkheimer,
Wright Mills, Fränkel, Wertheim
en anderen. De moderne conflict-
sociologie gaat uit van Marx
maar blijft niet staan bij Marx.
Zij doet veel aan onderzoek. De
amerikaanse sociologie had over
het algemeen weinig aandacht
voor Marx maar sedert de cri-
tiek op het "funktionalisme" is
daar veel verandering in geko-
men.

Een dogmatische marxist ge-
draagt zich niet als een kriti-
sche wetenschapsman, ook al
maakt hij gebruik van de sociaal-
wetenschappelijke nomenclatuur.
Wie benadrukt dat het de taak
van de economische sociologie
is vraagtekens te plaatsen ach-
ter de veronderstellingen van
economen, mag best ook hieraan
toevoegen dat kritische socio-
logen eveneens vraagtekens heb-
ben geplaatst achter de veron-
derstellingen van marxisten. Ik
heb geen bezwaar tegen het ver-
spreiden van marxistische ge-
loofswaarden - we leven in een
vrij land. Maar waarom moet dat
volgens sommigen per sé gebeu-
ren achter het mom van economi-
sche sociologie? Het zich be-
zighouden met Marx en met het
marxisme is overigens geen voor-
recht van de marxisten. Marxisten
kunnen ook geen exclusief recht
opeisen voor de juiste interpre-
tatie van Marx. In zekere zin
zijn alle sociologen volgelingen
van Marx maar lang niet alle
volgelingen van Marx zijn socio-
logen. De verklaring van het
marxisme is een veel te ern-
stige zaak om helemaal te kun-
nen worden overgelaten aan de-
genen die zich expressis verbis
marxisten noemen. Steeds meer
marxisten vinden vandaag de so-
ciologie boeiend. Steeds minder
sociologen die géén marxisten
zijn, durven dit hardop te zeg-
gen. Een welmenende collega
heeft zelfs gemeend mij te moe-
ten afraden dit stuk te schrij-
ven en te publiceren. Waarom?
Wanneer men de vrijheid heeft
marxistische ideeën te propa-
geren, moet men dan niet ook
aan anderen de vrijheid laten
een alternatieve houding te be-
kennen? Laten wij, die burger-
lijke economen en burgerlijke so-
ciologen genoemd worden, inder-
daad méér aandacht besteden aan
het marxisme zodat wij in staat
zijn tot vruchtbare discussie -
verondersteld dat men inderdaad
wil discussiëren.

Ernest Zahn,
burgerlijk socioloog.

KENNISMAKING MET PROF. LAMBOOY

door Frank van den Tempel
Joris Vogelaar

ROSTRA: Waarom bent U weggegaan bij de VU ?

LAMBOOY: Ik had hiervoor twee redenen. In de eerste plaats kon ik me niet meer met de gereformeerde grondslag van de VU verenigen. Ten tweede was het voor mij aantrekkelijk om naar de GU te gaan omdat hier reeds een aantal wetenschappelijke medewerkers was die ik al goed kende van verschillende werkzaamheden.

ROSTRA: Gaat er met betrekking tot de colleges Economische Geografie iets wezenlijks veranderen?

LAMBOOY: Ja, dat is wel te verwachten daar mijn leeropdracht gewijzigd is; vroeger was het economische geografie en regionale economie, waardoor te verwachten valt dat de economische kant zwaarder de nadruk zal krijgen. De economie zal sterker als uitgangspunt worden genomen en de aard van de ruimtelijke problemen zal mede daardoor worden geselecteerd. Daarnaast natuurlijk door de maatschappelijke relevantie.

ROSTRA: Indien Economische Geografie in de economische studie hier een nog belangrijker plaats zou innemen, op welke wijze zou U het dan uitbreiden ?

LAMBOOY: In Rotterdam en aan de VU bestaat reeds de mogelijkheid in Ruimtelijke Economie af te studeren. Hier is de studieopzet anders, maar het is wel degelijk mogelijk om hier minstens op hetzelfde niveau op de markt te verschijnen als iemand die aan de VU of in Rotterdam gestudeerd heeft, maar dan moet de vakkencombinatie daarop worden toegespitst bv. door naast de Economische Geografie, vervoerseconomie en planologie te bestuderen. Alleen kan men het hier niet als een speciale studierichting op zijn doctoraalbul vermeld krijgen.

ROSTRA: Om over te stappen op Uw vakgebied: Bent U van mening dat het huidige economische instrumentarium (milieubelasting e.d.) wat ons ter beschikking staat, voldoende zal zijn om het milieubederf een halt toe te roepen ?

LAMBOOY: Juist omdat ik hier nogal veel mee bezig ben - (Prof. Lambooy was tot voor kort directeur van het Instituut voor Milieuvraagstukken aan de VU (Rostra) - zou de beantwoording van deze vraag te veel tijd in beslag nemen. Deze vraag zal echter aan de orde komen in een rede die ik zal houden in de Landelijke Ekonomenconferentie (23 en 24 febr.) en hiervan zal een samenvatting in de ESB van die maand verschijnen.

Bij Kon. Besluit van 26 sept. jl. is de benoeming bekrachtigd van Prof. Dr. G. J. Lambooy, tot gewoon hoogleraar in de economische geografie en regionale economie aan de Universiteit van Amsterdam.

Prof. Lambooy, geboren 23 okt. 1937 in Pajeti (Indonesië) werd in september 1971 als hoogleraar benoemd in de economische geografie en regionale economie aan de Economische Faculteit van de Vrije Universiteit. Hij heeft gestudeerd aan de Interfac. der Aardrijkskunde en Prehistorie van de Universiteit van Amsterdam (sociale geografie) en behaalde het doctoraal examen in juni 1962. Het onderwerp waarop hij in okt. 1969 promoveerde aan de Vrije Universiteit in Amsterdam was "De agrarische hervorming in Tunesië".

Na zijn doctoraal examen was hij o.a. wetenschappelijk medewerker sociale geografie aan het Geografisch Instituut van de VU, hij was planologisch onderzoeker van de Vereniging Ned. Gemeenten, afd. sociaal-geogr. en bestuurskundig onderzoek en gedurende een jaar vervulde hij een lectoraat in de economische geografie aan de V.U.

Behalve zijn activiteiten als lid van de Staatscommissie voor het Bevolkingsvraagstuk, het lidmaatschap van het Adviescollege van de Raad voor de Milieudefensie en het voorzitterschap van de Provinciale Raad voor de Ruimtelijke Ordening in Zuid-Holland, is hij directeur van het Instituut voor Milieuvraagstukken aan de VU en heeft hij verschillende boeken, vele artikelen en verschillende planologische studies voltooid.

ROSTRA: Wordt niet vaak het milieuvervuilende effect, gepaard gaande met economische groei, bestreden met een nog veel sterkere groei aan te prijzen, zodat er steeds meer zuiveringsinstallaties nodig zijn om de schadelijke neveneffecten (verstoring van het economische systeem) te bestrijden?

LAMBOOY: Voor een antwoord moeten we twee problemen duidelijk onderscheiden nl. de Club van Rome (C.v.R.) problematiek en de milieuverontreiniging. De laatste is, naast de grondstoffenschaarste, voedselschaarste, bevolkingsproblematiek en de problemen van de industrialisatie de vijfde variabele van het rapport van de CvR.

De bestrijding van de milieuvervuiling doet op zich ook weer een nieuwe industrie en werkgelegenheid ontstaan. Dit werkt investeringsbevorderend, dus weer vervuilend en in ieder geval grondstoffenaantastend. Dat is natuurlijk onafwendbaar. Maar waar liggen de prioriteiten? De milieuvervuiling is in een korte periode, zo'n 15 tot 20 jaar, wel te stabiliseren of te verminderen. Het belangrijkste probleem, nl. de grondstoffenschaarste is daarmee niet opgelost.

ROSTRA: Bent U pessimistisch gestemd door de publikaties van de Club van Rome ?

LAMBOOY: Ja, zonder enige twijfel. De gegevens over de grondstoffen voorraad in dit rapport zijn weliswaar sterk verouderd. Er zijn volgens recente gegevens, grof berekend, minstens tweemaal zoveel voorraden als daarin vermeld zijn. Maar dat zegt nog niets want als ons groeitempo zo door blijft gaan heeft men slechts te maken met uitstel van enkele tientallen jaren. Dit neemt niet weg onze verantwoordelijkheid die we nu hebben voor onze toekomstige generatie.

ROSTRA: Zou het niet mogelijk zijn om het probleem van het tekort aan grondstoffen, die energie leveren, in de toekomst op te lossen door gebruik te maken van zonne-energie ?

LAMBOOY: Dit is een theoretische mogelijkheid waar nog te weinig aandacht aan wordt besteed. Momenteel houdt men zich sterk bezig met de kernenergie, hetgeen vele nadelen met zich meebrengt zoals extra milieuvervuiling door radioactief afval en ontploffingsgevaar. En zelfs hierbij spelen toch ook weer grondstofproblemen een rol. Men moet nu inderdaad de research meer richten op zonne-energie.

ROSTRA: Om terug te keren op de Regionale Economie, hoe denkt U over de selectieve investeringsheffing, zoals die bij ons in de Randstad geheven wordt? U hebt gezegd (NRC-Handelsblad) dat hierdoor het westen van het land zal verpauperen. Kunt U dit nader toelichten? Afremming van de economische groei lijkt hier toch gewenst aangezien de milieuvervuiling in de Randstad het grootst is?

LAMBOOY: Op zichzelf is de doelstelling van de selectieve investeringsheffing juist nl. om de druk in de Randstad te verminderen en de perifere regio's >>

als Zuid-Limburg en het Noorden des lands te helpen. Maar ik vind het geen efficiënt middel, want je kunt er de milieuvervuiling niet speciaal mee afremmen, en bovendien uit de migratie- en investeringsstatistieken blijkt, dat zowel de investeringen als de mensen naar Zeeland, West-Brabant en Gelderland gaan en niet naar de probleemgebieden.

ROSTRA: Wat zou dan een beter middel zijn?

LAMBOOY: Dat hangt van je doelstelling af. Als je als doelstelling hebt de druk in de Randstad te verminderen en daarbij de werkloosheid op de koop toe neemt, kan je ook met rigoreuzere middelen werken, zoals een verbod om te investeren. Wil je daarentegen geen werkloosheid, dan zou je zowel de mensen als het werk naar de probleemgebieden brengen. Maar daar heb je de macht als overheid niet toe. In onze economische orde kan je dat niet sturen.

ROSTRA: Zou volgens U alleen een "Big Brother" samenleving zoals Orwell die beschrijft in zijn boek 1984, verbetering in het leefmilieu kunnen brengen?

LAMBOOY: Niet zó een Big Brother maar wel geloof ik dat je met het oog op milieu- en grondstoffenproblematiek een centralisatie van de investeringsbeslissing zou moeten bewerkstelligen. Dat de bedrijven dus wel mogen besluiten dat investeringen plaatsvinden, maar dat dat steeds onder controle gaat van de overheid, althans de sleutelinvesteringen. Dit is noodzakelijk uit regionale beleidsoverwegingen, maar ook uit milieu-overwegingen. Een nationaal en internationaal geïntegreerd grondstoffenbeleid is bv. een absolute noodzakelijkheid.

Dat neemt niet weg dat ik heel wel inzie dat er grote nadelen voor de persoonlijke beslissingsvrijheden aan gekoppeld

zijn. Dit wordt een enorm sociaal probleem van de komende tijd. De toenemende complexiteit van onze samenleving vereist een centralisatie van de investeringsbeslissingen, de sociale ontwikkeling zoals bv. onderwijs gaat meer de richting uit van een decentralisatie van de besluitvorming.

Eerstejaars stryden tegen afbraak van het onderwijs

Twee maanden lang voerden onze propedeusestudenten reeds actie tegen de selectiever scherping en een dreigende studievershraling in de propedeuse. Direkte aanleiding hiertoe was het geweldige zakkingspercentage voor de eerstejaars-toetsen in juni en in september. In eerste instantie zakte maar liefst 87% voor het propedeutisch eksamen. Dit percentage werd in september teruggebracht tot 6%.

Op 23 oktober organiseerde de Aktiegroep Economen samen met de kandidaatsraad een protestvergadering, waarbij ruim 50 studenten en stafleden aanwezig waren. Hier legden de eerste- en tweedejaars propedeuse studenten hun eisen op tafel:

1. onder geen enkele voorwaarde mocht studieverlichting plaatsvinden;
2. verlenging van de geldigheidsduur van de behaalde toetsen tot twee jaar.

Ook bleek, dat de betrokken studenten ontevreden waren over de inhoud van het studieprogramma; er bestond volgens hen geen enkele samenhang tussen de verschillende onderdelen van de economische wetenschap; zij wilden dat in de propedeuse deze samenhang duidelijk wordt aangevoeld.

Verontwaardiging. De ontwikkelingen in de propedeuse en de diepe verontwaardiging, die hierop bij het merendeel der studenten en bij verscheidene stafleden werd opgeroepen, leidde tot uiteenlopende reacties binnen onze fakulteit. Slechts dertien eerstejaars kregen een herkansing. Natuurlijk betekende

dit geen oplossing voor de ontstane moeilijkheden: het geslaagdenpercentage kon hierdoor slechts worden opgetrokken tot maximaal 42. Deze halfslachtigheid stuitte velen tegen de borst; men verlangde een duidelijke verbetering van de situatie.

Morraeu, de geestelijke vader van de invoering van Posthumus aan onze fakulteit, verklaarde dat de zaken nog niet zo beroerd waren als het wel leek.

Vorig jaar begonnen 201 studenten aan de propedeuse; Morraeu telde er slechts 155. Het verschil bestaat uit studenten, die niet aan alle kerntoetsen hebben deelgenomen. Dezelfde cijfertruc kan ook worden toegepast bij de berekening van het geslaagdenpercentage voor het studiejaar 1970/71. Vergelijking van de cijfers van dat jaar met die van 1971/72 leert dat hierdoor geen enkele afbreuk wordt gedaan aan het feit, dat een aanzienlijke selectiever scherping heeft plaatsgevonden. Bovendien wordt de bereidheid van studenten om aan tentamens deel te nemen mede bepaald door de intensiteit van de studie. Ook de propedeuseraad heeft zich op de materie geworpen. Dit orgaan hield volstrekt geen rekening met de eisen, die door de studenten zelf werden gesteld en sprak zich uit voor...studieverlichting!

Akties.

Na de drukbezochte protestvergadering werden de akties voortgezet. De eerste- en tweedejaars werden regelmatig van nieuwe ontwikkelingen op de hoogte gebracht door brieven en aktievergaderingen.

Fakulteitsraad. Nadat behandeling in de fakulteitsraad diverse malen was uitgesteld, zouden de eisen van de studenten op 29 november definitief ter sprake komen. Hier kwam achter duidelijk aan het licht hoezeer aan onze fakulteit wordt gesold met de belangen der studenten. De raad meende, dat geen uitspraak over de selectiekwestie kon worden gedaan, omdat de onderwijscommissie en de propedeuseraad nog geen advies hadden uitgebracht in de vorm van een rapport. En dat, terwijl reeds op 27 september het dagelijks bestuur had toegezegd genoemde instellingen een rapport te laten schrijven!

Toch stelde de Aktiegroep voor om de zaak onmiddellijk te behandelen. Bij stemming bleek hiervoor geen meerderheid te bestaan; zelfs de overige studentenvertegenwoordigers wezen het voorstel af en stunden hiermee feitelijk de verdragings-taktiek van de fakulteit. In plaats hiervan werd - op voorstel van studentlid Joost Menger - een ad hoc-kommissie ingesteld, die de zaken nog maar eens nader moest bekijken. Door de beslissing aldus op de lange baan te schuiven, werd het grote aantal tweedejaars op de publieke tribune duidelijk, dat hun problemen niet serieus worden genomen.

Niettemin toonden de aktievoerende studenten geen spoor van defaitisme. Zij zijn vastbesloten om hun strijd voor betere studievoorwaarden met nog meer kracht voort te zetten. Hierbij kunnen zij rekenen op de onvoorwaardelijke solidariteit en de daadwerkelijke steun van de Aktiegroep Economen.

Aktiegroep Economen.

fakulteitsraad

(wegens plaatsgebrek ingekort)

In diverse vergaderingen heeft zich dit studiejaar al de vraag voorgedaan of medewerkers en studenten met volledig stemrecht zitting mogen hebben in benoemingscommissies. De WUB stelt nl. dat dit alleen is toegestaan als de betrokkenen als deskundigen kunnen worden aangemerkt. Hier is dan ook telkens, alhoewel niet afzonderlijk voor elke kandidaat, driftig over gestemd, met in alle gevallen als resultaat, dat de kandidaten deskundig werden bevonden en aangesteld werden. Ofschoon het volgens sommigen in de raad geen algemene regel moet worden, dat medewerkers en studenten als deskundigen in benoemingscommissies worden benoemd, kan toch wel worden gekonstateerd, dat de weerstand hiertegen in de loop van de tijd aanmerkelijk is verflauwd.

Een veelbesproken onderwerp, zowel binnen als buiten de raad, was de propedeuse, nadat de uitslagen van de toetsen en de herkansingen bekend waren geworden. Begin '72 was reeds de nota-Menger verschenen over de prop.-en kand. resultaten in de nieuwe opzet van deze studiefasen. In deze nota werd gewezen op de slechte resultaten voor de eerste serie A-toetsen in het studiejaar '71/'72. Het advies ook de kandidaatsstudie goed in de gaten te houden is geen loze kreet gebleken: 10% van de kand. studenten nieuwe stijl bleken het voorgeschreven tempo bij te kunnen houden. Daar de oude FR de nota-Menger ter informatie geaccepteerd heeft, gaat men er nu van uit, dat het niet halen van de gestelde termijn als een gegeven wordt aanvaard.

Na de prop.-herkansingen in september jl. verscheen de Aktiegroep Economen met een rapport getiteld: "Selektie in de propedeuse". Hierin wordt gesteld dat het onmogelijk is bij een verschuiving van doctoraalstof naar de kand. fase en van kandidaatsstof naar de prop.-fase de voorgeschreven termijn voor de prop.- en kand. opleiding gelijk te houden. In de berekening van de resultaten ter staving van deze bewering is uitgegaan van de verhouding tussen het aantal geslaagden en het aantal studenten dat aan minimaal één toets heeft deelgenomen, hetgeen inderdaad slechtere uitkomsten oplevert in verhouding tot de resultaten van '70/'71. Drs. Morreau hanteert ter verdediging van de selektie van de prop. examencie. evenwel een andere berekening. Hij relateert het aantal geslaagden voor de 8 kern-toetsen aan het aantal studenten dat aan alle 8 kerntoetsen heeft deelgenomen. De resultaten van '71/'72 zijn dan niet significant slechter in vergelijking met die van '70/'71. Het aantal afgelegde toetsen per student is daarentegen toegenomen en er is een extra herhalingsmogelijkheid gecreëerd voor studenten die nog 1 toets moesten halen.

In de studentenfractie in de FR bestaat nu geen overeenstemming over de te trekken conclusies. Met name over het voorstel van de Aktiegroep, de geldigheidsduur van de propedeusetoetsen met 1 jaar te verlengen en steeds 4 keer per jaar series herkansingen te houden, bestaat geen overeenstemming. Dat aan de gewijzigde opzet van de totale studie een streeftermijn wordt gekoppeld, die ook in de nota-Posthumus wordt aangehaald, is iedereen bekend. De propedeuse was evenwel reeds in '70/'71 overeenkomstig de nieuwe opzet geregeld, en toen maakten niemand aanmerkingen op de resultaten. Bovendien staat niet onomstotelijk vast, dat de meerderheid van de studenten bezwaren heeft tegen de mogelijkheid de studie in een kortere tijd te voltooien, althans onder de voorwaarde dat het beurzenbeleid niet op de geplande studieduur wordt afgestemd. Door de studentenfractie wordt deze voorwaarde unaniem onderschreven. Een overwegend deel van de fractie acht het daarom onjuist, de propedeuse (in feite) tot 2 jaar te verlengen, omdat dan wordt voorbijgegaan aan het doel waarvoor de propedeuse is ingesteld, nl. de studenten gedurende een zo kort mogelijke periode (t.w. een jaar) te onderwerpen aan een beoordeling of zij geschikt zijn voor de studie en henzelf te laten bepalen of zij voor de gekozen studie voldoende belangstelling hebben. De Aktiegroep stelt daar tegenover, dat deze argumenten schijnheilig zijn. Volgens hen impliceert het huidige systeem dat de selektie aan de studenten wordt opgelegd; er zou geen sprake zijn van zelfselektie.

Men kan natuurlijk de vraag stellen of de opbouw en de samenstelling van de huidige propedeuse representatief is voor de daaropvolgende fasen van de studie. Welnu, als wordt vastgesteld dat de propedeuse te zwaar is of verkeerd samengesteld, dan stelt de Werkgroep zich voor deze studiefase dan maar te verlichten of te wijzigen, dan wel onderdelen door te schuiven of weer terug te schuiven naar de kandidaatsfase. Met deze oplossing is de Aktiegroep het volledig oneens, omdat deze groepering een voorstander is van de kwalitatieve verbetering die de propedeuse door de verzwarening heeft ondergaan. De objectie van de werkgroep tegen dit argument is, dat een verlichting of verandering nog geen verslechtering hoeft te betekenen.

Dat neemt niet weg dat het moment is aangebroken waarop opzet, inhoud en resultaten van de prop.- en kand. studie dienen te worden geëvalueerd en dat een ongewijzigde uitvoering van een geplande selektieprocedure toch wel de voorkeur verdient. Deze vraagstukken, omvattend het lange-termijn aspect, zullen door de propedeuseraad en de onderwijscommissie worden bestudeerd en de conclusies zullen in een rapport

worden vastgelegd. Over het korte termijn-aspekt, betreffende een eventuele herziening van de genomen beslissingen door de prop.examencommissie, werden op 15 nov. jl. vragen gesteld door het studentlid Stam. De voorzitter van de OC Meijs had daarop geantwoord, dat hij het onjuist achtte dat de FR de door de prop.examencommissie genomen beslissingen zou behandelen, omdat de FR zich daarmee zou mengen in de bevoegdheden van deze commissie. Toch werd besloten op 29 nov. jl. een informele bespreking te houden over de propedeuse, waarbij de voorzitters van de OC en de prop.examencommissie aanwezig zouden zijn. Dit agendapunt viel helaas in het water doordat de propedeuseraad en de OC nog niet gereed waren met de bestudering van het lange termijn-aspekt. Het korte termijn-aspekt bleef ook onbesproken, omdat door een organisatorische fout de voorzitter van de prop.examencommissie geen formele uitnodiging ontvangen had. In die situatie werd een tussenoplossing van Menger aangenomen, die inhield dat schrijvers van het rapport (Stam en De Vries) een bespreking zouden houden met de voorzitters van de OC en de prop.examencommissie over eventuele herziening van de uitslagen en eventuele herkansingsmogelijkheden. Deze bijeenkomst kon echter pas begin deze maand plaatsvinden, hetgeen te wijten was aan het tussenliggende kerst- en nieuwjaarsreces en aan organisatorische fouten. Door deze vertraging was het te laat geworden om de gezakte propedeusestudenten van '71/'72 nog ter discussie te stellen. De bespreking van het korte termijn-aspekt kon trouwens in dit opzicht toch niets meer opleveren, omdat de prop.examencommissie te verstaan had gegeven dat het vaststellen van de uitslag van het prop.examen een prerogatief is van de prop.examencommissie en dat derhalve een eventuele herziening van de uitslagen niet ter discussie zou worden gesteld.

Het wachten is nu op het rapport van de propedeuseraad en de OC en na de evaluatie op eventuele wijzigingen in de regeling en de inhoud van de prop.- en kand. studie. Deze evaluatie wordt nog urgenter als kennisgenomen wordt van de resultaten van de onlangs (dec. '72) afgenomen A-toetsen.

Voor de FR-vergadering van 31 jan., die plaatsgevonden heeft na het tijdstip waarop deze kopij ingeleverd moest zijn stond het onderwerp "verkiezingen FR" op de agenda. Bij de komende verkiezingen zal zich de vraag voordoen, of die studenten, die medewerken aan de boycot van de duizend gulden en derhalve niet bij de universiteit staan ingeschreven, stemrecht zullen hebben. Dit probleem werd reeds aangesneden op de FR-vergadering van 8 sept. '72, waarin prof. Van Stuyvenberg de vraag stelde of >>>

de studentleden van de raad nog wel rechtsgeldig lid waren, althans voorzover zij niet bij de universiteit waren ingeschreven. Na informatie bij het College van Bestuur bleek toen evenwel dat de huidige studentleden rechtsgeldig in de raad zitting hebben. Er werd gesteld dat het probleem pas zou gaan spelen bij de a.s. verkiezingen. Deze staan momenteel voor de deur, zodat er snel een oplossing voor deze kwestie dient te worden gevonden.

Piet Wagenaar

NIEUWE CONCEPTIES IN DE BEDRIJFSORGANISATIE

Verslag van een gastcollege door Prof. Dr. E. Grochla ddo 1972-10-13

De traditionele organisatie-modellen zijn het best beschreven door FAYOL en TAYLOR. Zij kunnen worden aangeduid als éénlijnmodel (lijn-staf-organisatie; Fayol) en als méérlijnmodel (funktionele organisatie; Taylor). De telling geschiedt aan de hand van het aantal gezagslijnen per ondergeschikte. Daarnaast is het zinvol om organisatie-modellen te beschrijven met behulp van beslissings-centralisatie dan wel -decentralisatie. Een derde kenmerk wordt gevonden in het feit of een organisatie produkt- of wel produkt-gericht is opgebouwd. Het vierde aspect wordt gevormd door de geografische spreiding van de organisatie. Dit aspect blijft echter verder onbesproken.

OUDE WIJN IN NIEUWE ZAKKEN

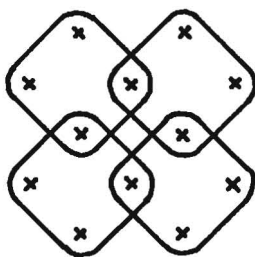
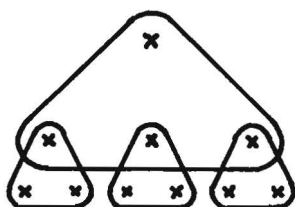
Uit de traditionele modellen is de divisionele organisatie ontwikkeld. Het model is produktgericht. Het inbouwen van staven bevordert de mogelijkheid tot snelle aanpassing aan wisselende omstandigheden: een zeer dringende eis voor de overleving van de moderne onderneming. De segmentering naar produkt vermindert de communicatie-stoornissen.

DE MATRIX-ORGANISATIE

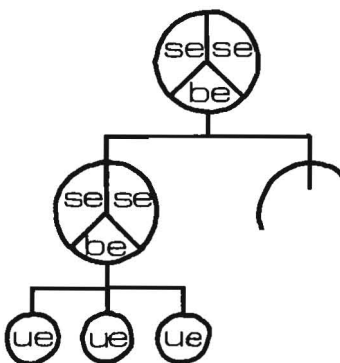
Bouwen wij in de traditionele éénlijn-modellen een horizontale tweede gezagslijn in, en dragen wij de gezagsuitoefening langs deze lijn op aan een produkt-manager, dan krijgen wij de matrix-organisatie. Zowel in de divisionele organisatie als in het matrix-model kan de produkt-manager aan de winst deel hebben. Wij spreken dan van het produkt als winst-plaats.

Beide vormen worden in Duitsland zowel als in Nederland aangetroffen in moderne grote ondernemingen, met name in de chemische industrie. De matrix-organisatie werd ontwikkeld voor de ruimtevaart-projecten van de NASA.

likert

golombiewsky

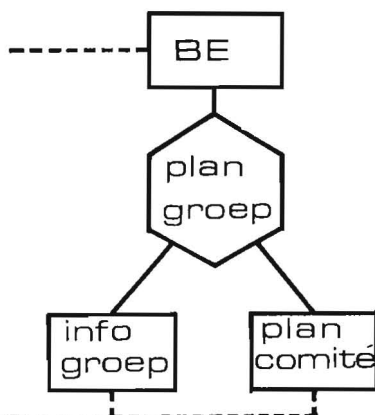

SE = STATISTISCHE EENHEID

BE = BESLISSINGSEENHEID

UE = UITVOERENDE EENHEID

schnelle

LITERATUUR

Deze gedachten zijn nader uitgewerkt in het boek: E. Grochla: Unternehmensorganisation, rororo f 8,95.

nieuw HET PARTICIPATIE-KONDEPT

Uitgaande van de premissen, dat op groepen gebaseerde structuren efficiënter werken, omdat van een groepsbeslissing kan worden gesproken, komen wij tot verwerkelijking van de volgende nevedoelen: 1. inschakeling van het gedragspotentieel van het individu; 2. vermindering der staf-lijn-konflikten; 3. verhoging van de flexibiliteit. LIKERT (University of Michigan, Ann Arbor) vat de gehele ondernemings-structuur op als een bundeling van groeps-activiteiten. Hij verruimt daardoor het organisatie-model langs de weg van interne groeps-supervisie, het groeps-beslissingsproces en groeps-samenwerking.

GOLOMBIEWSKY baseert zijn kolle-giaal model op de praktische observatie, dat niet voor iedere kleinigheid een groepsproces met de daaraan inhaerente vergadering nodig is. Voor "technical issues" geeft hij de voorkeur aan éénmansbeslissingen. Groepsbeslissingen wil hij wel uitlokken voor "substantial issues".

SCHNELLE onderscheidt naast repetitieve taken, die programmeerbaar zijn, de progressieve, innovatieve opgave. Deze laatste is naar haar aard niet voorziebaar en kwantificeerbaar. Hij geeft er daarom de voorkeur aan, hiervoor ad hoc structuren te scheppen. De stippellijnen geven de verbinding met de continue organisatie. De plangroep dient te worden opgevat als een groep volgens Likert, diagram 2.

Opgemerkt moet worden, dat in het model van Golombiewsky de eenheid van organisatie de kolle-giale groep is (niveau A). Een aantal groepen (niveau A + B) kan als kolle-giaal team, dus als Likertse groep, worden opgevat.

DISKUSSIE

Indien een participatie-model er naar streeft, de totale mens in dienst van de organisatie te stellen, dan moet ook de balans-waardering daarvan worden aangepast. Het huidige balansbegrip dekt deze opvatting niet.

Ziet men vernieuwing als continue taak, dan is inbouw in de persisterende organisatie-structuur nodig. Hiervoor is de taakstelling van Schnelle niet geschikt.

TH

*****

Op vrijdag 5 januari jl. is drs. A. Pais, lector aan de Economische Fakulteit van de Universiteit van Amsterdam, gepromoveerd. De titel van zijn proefschrift luidt: ON THE INCIDENCE OF CONSUMER CREDIT IN THE NETHERLANDS IN THE NINETEENSIXTIES.

Wegens de drukke werkzaamheden van de heer Pais is het de redaktie niet gelukt vóór de sluitingsdatum van de inlevering van kopij, hem een interview af te nemen. Wij hopen dit voor het volgende nummer alsnog te doen. Wel bieden wij hem hierbij reeds onze felicitaties aan.

Redaktie

Op 18 oktober 1972 overleed op 59-jarige leeftijd Prof. Dr. F.A.G. Keesing, die van 1946 tot 1951 als buitengewoon hoogleraar in de leer van het geld, het krediet en de internationale economische betrekkingen aan onze faculteit verbonden is geweest.

In memoriam Prof. Dr. F.A.G. Keesing

Met hem is een econoom van groot formaat heengegaan, onder wiens vele verdiensten die voor de faculteit een eervolle plaats innemen.

Toen Keesing kort na de oorlog zijn grote jaren (voor zijn benoeming tot hoogleraar eerst enige tijd krachtens een leeropdracht) mede in dienst van de economische faculteit stelde, had hij in de tien jaar, die hem van zijn in 1936 afgelegde doctoraal-examen scheidde, een rijke en veelzijdige wetenschappelijke werkzaamheid ontplooid. De belangstelling van de latere monetair specialist ging aanvankelijk vooral uit naar de methodologie van de economie. Reeds tijdens zijn studie getroffen door de in zijn ogen onbevredigende verhouding tussen de theorie en de werkelijkheid, zette hij er zich toe zijn krachten op dit eeuwenoude probleem te beproeven en te onderzoeken hoe hierin verbetering kon worden gebracht. In zijn briljant, als al zijn geschriften bijzonder helder geschreven en nog steeds lezenswaardig proefschrift "Het evenwichtsbegrip in de economische literatuur", waarmee hij in 1939 met lof de doctorsgraad verwierf, verdedigde hij op grond van een scherpe kritische analyse de radicale stelling dat de statische theorie, daar zij niet tot het verklaren van de realiteit kan bijdragen, geheel uit de economie dient te verdwijnen om te worden vervangen door een dynamische theorie. Zijn denkbeelden over de noodzaak van een meer empirisch geschikte theorie heeft hij daarna in De Economist in een interessante polemiek met Prof. Kreukniet over de in zijn proefschrift gehuldigde zienswijze alsmede in enige artikelen nader uitgewerkt.

Zijn belangstelling richtte zich echter al spoedig mede op actuele onderwerpen. In de oorlogsjaren wijdde hij beschouwingen aan de kenmerken van de oorlogseconomie en aan de plannen van Keynes en White voor een nieuw internationaal geldstelsel. Uit deze tijd dateert voorts zijn in 1947 (als onderdeel van de serie "De Nederlandse volkshuishouding tussen twee wereldoorlogen") verschenen omvangrijke en grondige studie "De conjuncturele ontwikkeling van Nederland en de evolutie van de economische overheidspolitiek 1918-1939", die op knappe wijze de beschrijving verbindt met de analyse en nog steeds een bron is voor de kennis van de economische geschiedenis van ons land in het behandelde tijdvak. Tijdens de laatste jaren van de bezetting ontstond eveneens het samen met Prof. S. Korteweg geschreven werk "Het moderne geldwezen", dat verscheen in 1946, toen aanstonds duidelijk in een behoefte voorzag, en sindsdien in veelvuldig herziene vorm vele generaties van studenten in de monetair problemen heeft ingeleid. Het ontstaan en de evolutie van dit boek tot en met de in 1971 uitgekomen twaalfde editie heeft Keesing in zijn laatste postuum verschenen publicatie beschreven. 1).

Na de bevrijding verhuisde hij van het Ministerie van Economische Zaken, waar hij sedert

zijn doctoraal examen met een korte onderbreking op het Economisch Researchbureau werkzaam was geweest, naar Financiën. Hier heeft hij een belangrijk aandeel gehad in de geldzuivering van 1945 en daarna in het internationale beleid, dat in die

tijd van ontwrichting van de internationale handel en nijpende deviezennood met zeer ernstige moeilijkheden te kampen had. Van grote betekenis is vooral zijn werk geweest voor de ontwikkeling van de Benelux en het moeizame streven naar herstel van het multilaterale Europese handels- en betalingsverkeer onder de auspiciën van de O.E.E.S., dat zijn bekroning vond in de oprichting in 1950 van de Europese Betalingsunie, waarvan hij een der geestelijke vaders was. Hij heeft met dit alles een gewichtige bijdrage tot de naoorlogse wederopbouw van ons land en Europa geleverd. Ook als auteur bleef hij actief, zij het op minder brede schaal dan tevoren; o.m. in tal van artikelen in E.S.B. en in een boekje over de E.B.U. heeft hij voorlichting gegeven over de ontwikkeling en de stand van de netelige en ingewikkelde problemen die hij hielp tot oplossing te brengen en die hij als weinig anderen beheerste.

Het is een teken van zijn grote werkkraft dat hij deze veeleisende arbeid, die hem veelvuldig voor grote moeilijke onderhandelingen buitenslands voerde, wist te verenigen met het hoogleraarschap, dat hij in juni 1947 met een rede over Bretton Woods heeft aanvaard. In zijn colleges, die hun plaats hadden in de studie voor het doctoraal examen, legde hij sterk de nadruk op de actuele praktische vraagstukken. Na zich, komend van een internationale conferentie, rechtstreeks van het vliegveld naar de collegezaal te hebben gespoed, kon hij zijn gehoor soms van de jongste stand van zaken op de hoogte stellen; hij gunde zijn toehoorders vaak een kijkje achter de schermen en bracht een vleugje van de grote wereld in de Oudemanshuispoort. "Zijn colleges, met een groot gemak en ongedwongenheid, vermengd met een lichte ironie voorgedragen, waren altijd druk bezocht", aldus een van zijn leerlingen, die er tevens aan herinnert dat hij een gevreesd examinator was, over wiens tentamen "sterke verhalen" de ronde deden. 2)

Keesing was zelf aan zijn werk in de faculteit zeer gehecht; het was voor hem niet alleen een prikkel de band met de wetenschap te onderhouden, maar de academische sfeer was bovendien voor hem een tegenwicht tegen de aan spanningen rijke functie aan Financiën. Zijn zware andere ambtsplichten verhinderden hem dan ook niet, ten volle mee te leven met het wel en wee van de universiteit en faculteit. In de toen nog zo veel kleinere en nauwer samenhange kring van docenten voelde hij zich geheel thuis en was hij een geziene en gewaardeerde collega.

In 1951 vertrok hij naar het Internationale Monetair Fonds en nam afscheid van de faculteit, maar hij bleef ook later in haar wedervaren belang stellen en met verscheidene van haar leden contact onderhouden. Ook zijn nieuwe werkring, eerst als hoofd van de afdeling deviezenrestricties, daarna als adviseur, stelde hoge eisen aan zijn

kennen en kunnen en bracht hem naar bijna alle uithoeken van de wereld. Na 1964 werd hij iets honkvaster door zijn benoeming tot directeur van het nieuw opgerichte Instituut van het I.M.F., dat cursussen op monetair en financieel gebied ver-

zorgt voor functionarissen van de ministeries van financiën en de centrale banken, in het bijzonder van de ontwikkelingslanden. Hij heeft deze instelling van de grond af opgebouwd; zij is onder zijn leiding tot een grote omvang uitgegroeid en tot bloei gekomen.

De schaduwzijde van het belangrijke werk dat hij in Washington heeft verricht is dat de eerst zo brede, later smallere maar toch geregelde stroom van publicaties, behoudens de achterevolvende herzieningen van "Het moderne geldwezen" en de verzorging van de in 1959 uitgekomen Engelse vertaling hiervan, voor lange tijd geheel opdroogde. Dat hij, ondanks zijn drukkende andere verplichtingen, toch met een belangwekkende beschouwing over de monetair discussies in de Verenigde Staten aan het ter gelegenheid van mijn 25-jarig hoogleraarschap verschenen liber amicorum heeft meegewerkt, heb ik dan ook hooglelijk gewaardeerd. Dit opstel toont dat hij zeker niet veroorzaakt voor de wetenschap verloren was. Zijn laatste functie heeft hem hiertoe teruggevoerd en zonder zijn voortijdig einde hadden we mogen verwachten dat hij de economie met verdere vruchten van zijn pen zou hebben verrijkt.

Keesing was een markante persoonlijkheid, met een buitengewoon scherp en vlug verstand, dat hem tot een geducht debater maakte, en een zeer kritisch maar tevens systematische en constructieve geest. Hij bezat op hoog peil de eigenschappen van zowel de wetenschapsbeoefenaar en de docent als van de practicus; hij was een begaafd theoreticus, een bekwaam onderhandelaar en een goede organisator. In de verschillende fasen van zijn zeer werkzaam leven heeft hij al deze talenten tot ontplooiing kunnen brengen. Ik heb het grote voorrecht gehad tijdens en na onze studie op het gebied van het vak veel met hem te mogen samenwerken en hij heeft met zijn uitzonderlijke kwaliteiten op mijn vorming een grote invloed gehad, die ik met dankbaarheid herdenk. Maar bovenal was hij voor velen een hartelijke en trouwe vriend, met wie de omgang door zijn blijmoedig en evenwichtig karakter en zijn gevoel voor humor, ook buiten het werk, steeds een waar genoegen was. Voor zijn vele vrienden is zijn heengaan een groot persoonlijk verlies; zij behouden een kostbare herinnering aan een voortreffelijke econoom en een gaaf mens.

P. Hennipman

2) H.G. Advokaat, Bij het afscheid van Prof. Dr. F.A.G. Keesing, Jaarboek 1952 van de Studievereniging der Economische Faculteit, blz. 23. Het Jaarboek 1948 van de S.E.F. bevat van Keesing een bijlage over "Economische theorie en praktijk".

1) De geschiedenis van een boek, in Mens en Keuze. Opstellen aangeboden aan Prof. Dr. S. Korteweg, onder redactie van H. de Haan e.a., Amsterdam 1972

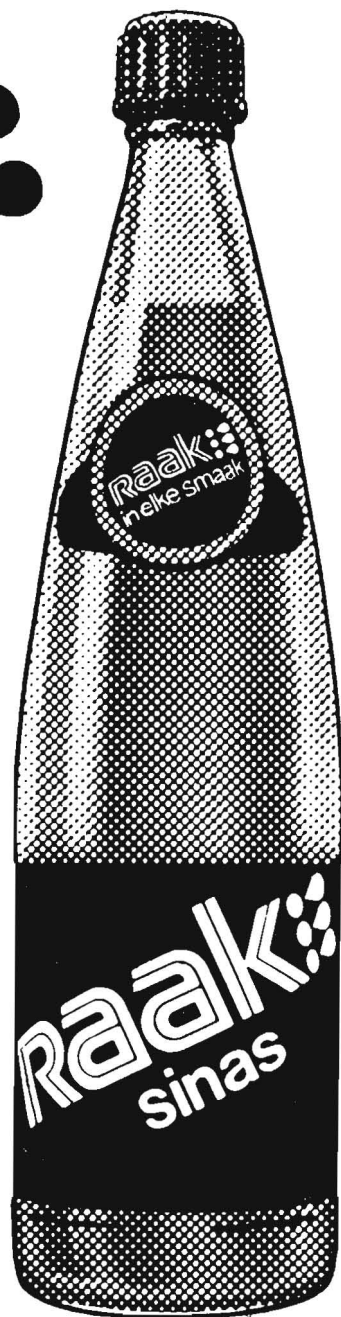
DRINK

raak

BIJ ELKE

SPORT

EKONOMEN

**ONDER EEN DAK MET
uw instituut/collegezalen
vindt u een grote sortering
boeken op economisch gebied**

BRINKMAN'S

boekhandel

2^e ETAGE

kamer 2386 2388

Burg. Tellegenhuis

Jodenbreestraat 23

Tel. 525 4024